

Köller nevének feltűnésével kapcsolatban csak azt jegyezzük meg, hogy a kislódi, de lényegében Pillével közvetlenül kapcsolatos vashámor létrejöttének körülményeit — más adatokkal együtt — az ő szereplése is segít majd tisztázni. E hámor működésének megindulását ugyanis

ILA Bálint – KOVACSICS József (eds.):

Veszprém megye helytörténeti lexikona. Bp., 1964.; II. Bp., 1988 i. m. 46 az 1760-as évekre,

Schleicher Aladár (i. m. 400.oldal.) már 1751— 52-re teszi.

A MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
MŰSZAKI Tudományok Osztályának
Közleményei
A KISLÓDI VASHÁMOR TÖRTÉNETE
NYERSVASTERMELÉS BAUXITOS ELEGYBŐL A XVIII. SZÁZADBAN
SCHLEICHER ALADÁR
A MŰSZAKI Tudományok Doktora
[Beérkezett 1957. február 8-án]

Arra nézve nincs adat, hogy 1751 előtt is működhetett a kislódi vashámor. BÉL MÁTYÁSnak, a hazai földrajz-tudomány megalapítójának, a XVIII. sz. első feléből származó hatalmas földrajz-történeti munkájának [13] Veszprém megyére vonatkozó három kézírásos példányát őrzi az Országos Széchényi Könyvtár. Ezek közül a Fol. Lat. 277 jelzésűben a 135. lapon Városlőd—Kislódnél semmi említés nincs arról, hogy Kislődön vashámor lett volna.

Ez a példány BÉL eredeti kezeírása, tehát feltétlenül megbízható. Ismerve adatainak pontosságát, mindenképpen feltehető, hogy a vashámort okvetlenül megemlítette volna, mint ahogyan megmondja, hogy fűrészmalom és üveghuta van ott. A szóban forgó kéziratban nincs dátum, s így nem tudjuk, melyik évben készült. Mivel BÉL 1749-ben meghalt, világos, hogy ennél előbb a vashámor még nem volt meg.